

DOUĂ NOI AȘEZĂRI GETO-DACICE DESCOPERITE LA COTU MICULINȚI ȘI STRAHOTIN, JUDEȚUL BOTOȘANI

Paul ȘADURSCHI

I. AȘEZAREA GETO—DACICĂ DE LA COTU MICULINȚI

Așa cum deja s-a arătat¹, terasele de pe culoarul Prutului au fost intens locuite încă din paleolitic, fapt pentru care, începînd cu anul 1885, cînd pentru prima dată în țara noastră se decoperă la Mitoc unelte de silex², această vale a fost frecvent vizitată de arheologi în cadrul unor cercetări de suprafață, sau pentru a întreprinde săpături³.

Zona Cotu Miculinți — Crasnaleuca, cercetată cu minuțiozitate în ultimii ani, atît prin săpături cît și prin recunoașteri⁴, ne-a oferit totuși, în toamna anului 1984, o adevărată surpriză prin descoperirea accidentală a unei așezări geto-dacice⁵.

Descoperirea s-a făcut cu prilejul unor excavații efectuate pe terasa inferioară a Prutului, la aproximativ 0,5 km sud-vest de marginea satului Cotu Miculinți, în vederea turnării fundației unei stații de pompare, în cadrul sistemului de irigații care folosește apa râului Prut.

În pămîntul scos din groapa rectangulară cu laturile de 8, respectiv 7 metri și cu adîncimea de peste 3 metri, în care trebuia amplasată sala

1 N. Zaharia, M. Petrescu-Dîmbovița, Em. Zaharia, *Așezări din Moldova*, Buc., 1970, p. 270—271; 274—281; A. Păunescu, P. Șadurschi, V. Chirica, *Repertoriul arheologic a județului Botoșani*, I, Buc., 1976, p. 85—94; N. Zaharia în *Arh. Mold.* I, (1961), p. 23; N. Zaharia și Em. Zaharia, în „Din trecutul județului Botoșani”, 1974, p. 137.

2 Grigore Ștefănescu, *Anuarul Biroului Geologic*, III, 1885, nr. 1, București, 1888, p. 20.

3 N. N. Moroșan, *Academia Română, Memoriile Secțiunii Științifice*, t. IV, mem. 7, București, 1927, p. 18; *Idem*, *Comptes rendus...*, Institut Geologique de Roumanie, București, 1933, t. XIX (1930—1931) p. 73—74; *Idem*, *Anuarul Institutului Geologic al României*, XIX, 1938, Buc., p. 33—52; 55—57; 60; C. S. Nicolăescu-Plopșor, în *Dacia*, V—VI (1935—1936), p. 61—62; Al. Păunescu, în *Dacia*, IX (N.S.), 1965, p. 5—31; *Idem*, *Evoluția uneltelor și armelor de piatră cioplită descoperite pe teritoriul României*, Buc., 1970, *passim*; Maria Bitiri, în *SCIV*, 16, 1965, 1, p. 5—16; Vl. Dumitrescu, *Fouilles archéologiques en Roumanie 1970—1971*, în *Buletin d'archéologie Sud-Est Européenne*, 3/1975, p. 118; V. Chirica, în *SCIV*, 24, 1973, 1, p. 93—101; Maria Bitiri, în *Studii și Materiale*, Suceava, III (1973), p. 27—35; A. Păunescu, P. Șadurschi, V. Chirica, *Op. cit.*, *passim*.

4 Mihai Brudiu, *Cercetări de teren la Crasnaleuca și Cotu Miculinți*, în *Hierarasus*, II (1979), p. 85—96.

5 Semnalarea acestui punct ne-a fost făcută de către arheologul Mihai Brudiu, sesizat de Simion Ștefan, președintele C.A.P. Crasnaleuca.

motopompelor, au fost descoperite mai multe fragmente ceramice geto-dacice, care au fost aduse la Muzeul de istorie din Botoşani. Ca urmare, obţinându-se aprobările legale, în toamna anului 1985 am întreprins un sondaj de control în zona staţiei de pompare amintită (figura 1).

Staţia de pompare este amplasată la numai 18 m de marginea terasei inferioare a Prutului, în vecinătatea unui izvor, numit de localnici „La Uluce“, în urma amenajării aici a unor jgheaburi de beton pentru adăparea animalelor. Izvoare asemănătoare se află în aval, ţişnind din rupturile terasei mijlocii, de sub o placă formată din roci dure, pe care localnicii o perforează cu mare greutate atunci când îşi construiesc în sat finţinele.

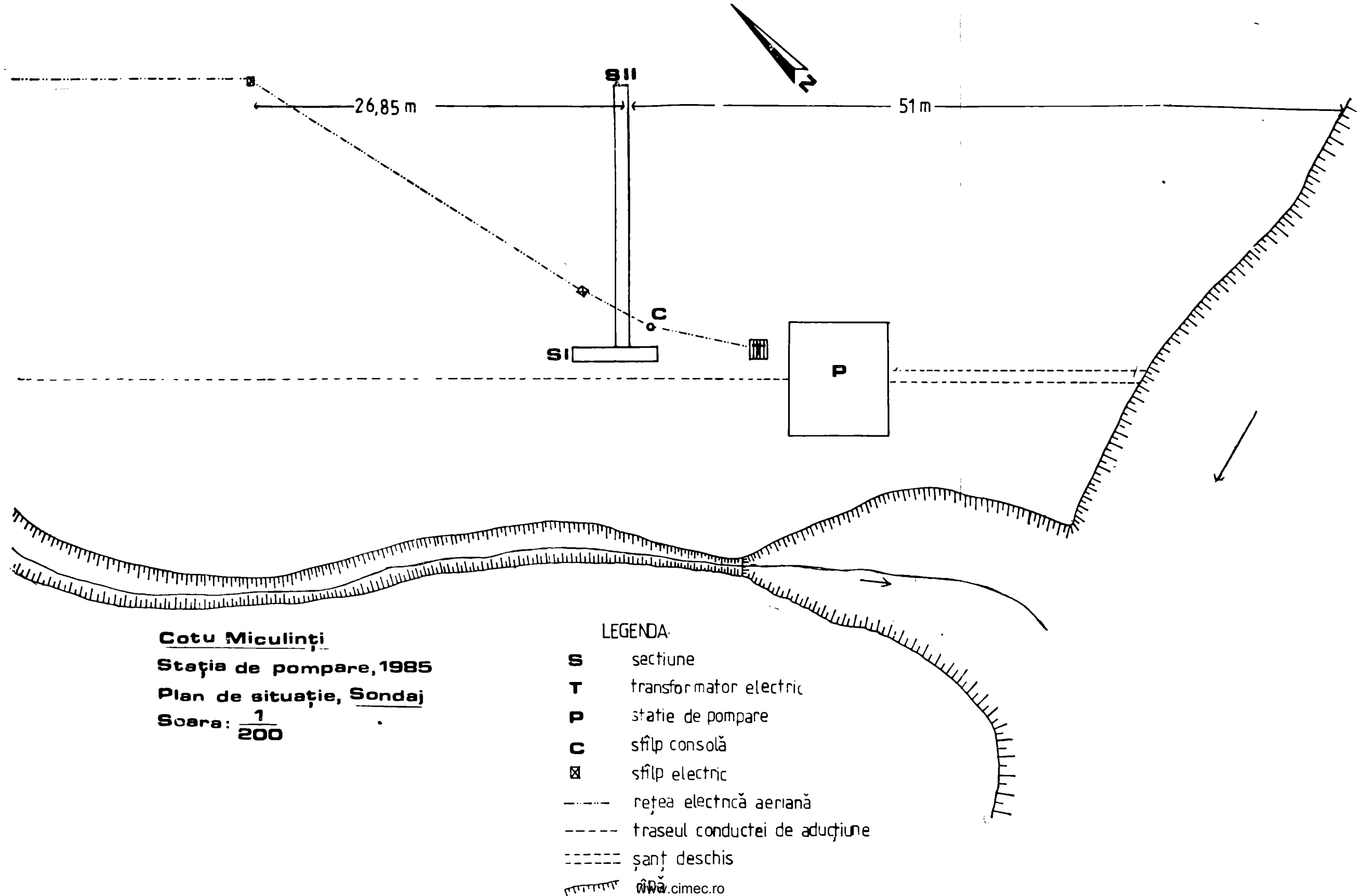
În cadrul sondajului nostru, s-a trasat o secţiune lungă de numai 6 m şi lată de 1 m, orientată pe direcţia vest-nord-vest 5500‰, paralelă cu şanţul în care fusese montată conducta de aducţiune a apei pentru irigaţii, furnizată de staţia de pompare. Şanţul conductei fiind astupat doar în parte, a permis unele observaţii, încît secţiunea noastră a fost plasată în dreptul locului unde pe peretele şanţului de conductă, incomplet astupat, se observa, la adîncimea de 0,50 m, o puternică arsură a solului. La scurt timp de la începerea săpăturilor, problema arsurii a fost lămurită, la aceeaşi adîncime începînd să apară fragmente de cărămidă şi moloz, urme puternice de fum, pînă la adîncimea de 0,70 m, unde se distingea clar suprafaţa plană a unui cuptor de ars cărămidă. Odată cu adîncirea în continuare a Secţiunii I, s-a trasat o altă secţiune (S II), perpendiculară pe S I, punctul de contact al celor două secţiuni aflîndu-se la 8,40 m vest-nord-vest de soclul transformatorului electric. Secţiunea a II-a, cu lăţimea tot de 1 m, are lungimea de 18,60 m, orientată pe direcţia nord-nord-est 650 ‰. Capătul nordic al acestei secţiuni se aliniază cu stîlpii de beton pentru linia aeriană de transport a energiei electrice, plantaţi pe panta terasei mijlocii a Prutului, din zona numită „Saivane“⁶.

Şi în S II s-a constatat existenţa vetrei de ars cărămidă din epoca modernă, pămîntul fiind ars la roşu în zona cuptorului pînă la adîncimea de 0,90 m. Straturile amintite au fost perforate de gropi recente, umplute cu oase de animale provenind de la animalele moarte de la ferma zootehnică, aflată în apropiere.

În ambele secţiuni, la adîncimea între —0,90 şi —1,40 m s-a constatat o depunere de loes, bolovani de calcar şi pietriş, toate cărate de pe coastă, în care au fost antrenate materiale arheologice aparţinînd culturii Cucuteni, între care un frumos vîrf de săgeată cioplit şi cu retuşe în solz, lucrat din silex (fig. 4/1), fazei finale a epocii bronzului, cultura Noua (fig. 4/3) şi fragmente ceramice din prima fază a migraţiei popoarelor, secolele III—IV e.n. (fig. 4/4—8).

Între —1,40 —1,55 m se află un strat de sol vegetal, bogat în humus, în care s-au descoperit cîteva fragmente ceramice de culoare cenuşiu-că-

⁶ Mihai Brudiu, *Op. cit.*, p. 88.

Cotu Miculinți
Stația de pompare, 1985
Plan de situație, Sondaj
Scara: $\frac{1}{200}$

- LEGENDA:
- S** secțiune
 - T** transformator electric
 - P** stație de pompare
 - C** sfilp consolă
 - ⊠** sfilp electric
 - rețea electrică aeriană
 - traseul conductei de aducțiune
 - șanț deschis
 - ||||| apă

rămizie, poroase, avînd cioburi pisate în pastă, asemănătoare cu fragmentele descoperite accidental și aduse la muzeu cu un an înainte.

Sub —1,55 m depunerea de loes este sterilă din punct de vedere arheologic.

Depunerile enumerate demonstrează existența în zona stației de pompare a unui singur nivel de locuire geto-dacic, din vremea infiltrației bastarne, celelalte materiale aflîndu-se în poziție secundară, spălate de pe coastă de șuvoaiele de apă, parte din ele (cele Cucuteni și Noua), constituind un exemplu de stratigrafie inversată.

În imediata vecinătate, pe coastă, se află, după cum o dovedesc depunerile aluvionare, o așezare *eneolitică* cucuteniană, documentată prin vîrfurile de săgetata de silex amintit, dar și prin cercetările de suprafață întreprinse de Mihail Brudiu⁷.

Tot pe coastă, în zona grajdurilor C.A.P., după cum o arată fragmentele ceramice descoperite la suprafață, se află o așezare din sec. III—IV, de pe timpul *migrației popoarelor*.

Cele mai multe materiale provin din stratul *geto-dacic*.

În secțiunile I și II nu a fost surprins nici un complex de locuire, dar în porțiunea săpată pentru amplasarea stației de pompare, cu o suprafață de peste 56 mp, potrivit informațiilor primite, a fost distrusă o locuință-bordei, lucru verosimil datorită fragmentelor ceramice provenind de la categorii și forme diverse de vase. Alături de ceramica grosieră, din pastă comună, poroasă, compusă din *vase-borcan* sau *sub formă de clopot*, de culoare cărămiziu-cenușie, expuse unei arderi semi-oxidante (fig. 2/2—3; 5—9; fig. 3/11—13) ornamentate cu proeminențe, uneori crestate, (fig. 2/2; 6) sau sub formă de butoni (fig. 3/11) și de fragmente de *strachină* din aceeași pastă, s-au descoperit fragmente de *castroane* cu profil în formă de S (fig. 3/1—2; 4—6; 8; 10) și toartă în formă de X (fig. 3/3), unele dintre ele din pastă bună, de culoare neagră, cu luciu, avînd buza fațetată (fig. 3/1—2; 4—5) iar altele dintr-o pastă la fel de bună, dar de culoare cărămiziu-gălbuie, cu fațetele rotunjite (fig. 3/8; 10) și două fragmente cărămiziu-gălbui cu suprafața încărcată cu barbotină (fig. 2/4; 3/9).

Sondajul, deși de proporții reduse, a dovedit existența unei locuiri geto-dacice din secolele III—II î.e.n., pe *Culoarul Prutului*, la Cotu Micu lînți. Curioasă mi se pare situarea așezării la gura unui torent, pe conul acestuia de dejecție. Este posibil ca numai o parte a așezării să se afle pe terasa inferioară a Prutului, restul așezării fiind pe terasa mijlocie, neînundabilă. Interesant ar fi să se găsească necropola acestei așezări, pentru a se putea discerne componența etnică a populației și ritul funerar practicat.

Pentru realizarea acestor obiective, propun continuarea cercetărilor în campaniile următoare.

⁷ *Ibidem.*

II. AȘEZAREA GETO—DACICĂ DE LA STRAHOTIN

Valea Jijiei constituie un alt culoar bogat în vechi așezări omenești, mai ales începînd cu epoca neolitică⁸. La Strahotin, încă în 1981, cu prilejul primei campanii de săpături în necropola getică aflată pe platoul dealului purtînd numele satului, cu prilejul unor cercetări de suprafață, în spațiul cuprins între drumul Strahotin—Gulioaia spre nord-vest, pîriul Hirtop spre sud-est și între grupul de locuințe construite pentru angajații I.A.S. spre nord-est iar atelierul mecanic și brutăria la sud-vest, spre poalele dealului, au apărut fragmente ceramice mărunte din a doua epocă a fierului.

În primăvara anului 1985, în incinta Depozitului de carburanți al I.A.S. Dîngeni, aflat în același perimetru, săpîndu-se fundația unui nou postament, pentru încă un rezervor de motorină, ar fi fost afectat un mormînt orientat nord-sud. Despre această descoperirea accidentală am aflat abia în luna iulie, cînd intenționînd să continui săpătura în necropola getică, m-am deplasat la Strahotin. De la cei cîțiva angajați care au fost martori ai descoperirii n-am putut afla decît orientarea mormîntului și poziția întinsă a miinilor, pe lîngă corp.

Cu permisiunea conducerii I.A.S. Dîngeni, am trasat în apropierea noului rezervor (la 5 m est-nord-est), o secțiune lungă de 10 m și lată de 1,5 m pe direcția sud-sud-est 2800 ‰ — nord-nord-vest 6000 ‰_{nn}, pentru a verifica informațiile vagi primite de la martori oculari.

Lucrările au fost mult îngreunate de existența rezervoarelor cu carburanți, în imediata vecinătate și de stratul de pietriș, gros de circa 15—20 cm, întins la suprafața solului și bine bătut, pentru a permite accesul tractoarelor și autovehiculelor pentru alimentare, pe orice vreme.

Stratul superficial, de 15—20 cm este format din sol arabil, cu mult pietriș, lipsit de structură datorită baterii, fiind puternic impregnat cu produse petroliere.

Sub stratul cu prund, pînă la —0,40 m s-a constatat o depunere cu sol negru-cenușiu, aparținînd, după puținele fragmente ceramice descoperite, secolelor II—III e.n. (fig. 5/7—8).

Urmează o depunere de sol brun-gălbui, groasă de aproximativ 20 cm (între —0,40—0,60 m), conținînd fragmente ceramice aparținînd celei de a doua epoci a fierului, geto-dacice.

Sub acest strat, se află o depunere de loes cu infiltrații cenușii, din stratul superior, lipsit de material arheologic gros de 30 cm (între 0,60—0,90 m).

Ultima depunere constatată în sondajul nostru, se află sub adîncimea de 0,90 m, compusă din loes curat, galben, steril din punct de vedere arheologic.

Deoarece sondajul s-a executat pe un teren afectat de lucrări de nivelare și compresare, adîncimea depunerilor enumerate nu poate fi luată

⁸ N. Zaharia, M. Petrescu-Dimbovița, Em. Zaharia, *Op. cit.*, p. 226—268 (passim); Al. Păunescu, P. Șadurschi, V. Chirica, *Op. cit.*, passim.

în considerație decât pentru suprafața împrejmuită cu gard, a depozitului de carburanți.

Secțiunea săpată a fost împărțită în carouri de 1/1,5 m, numerotate de la capătul nord-nord-vestic spre cel sud-sud-estic, de la 1 la 10. În caroul 8 s-au descoperit fragmentele ceramice aparținând secolelor II—III (daci liberi), iar în carourile 9—10, fragmentele ceramice caracteristice geto-dacilor, în straturile corespunzătoare.

Descoperirile de fragmente ceramice tipice, ne permit să apreciem că este vorba de o așezare cu două nivele de locuire, primul aparținând dacilor liberi, din secolele II—III e.n., iar al doilea, celei de a doua epoci a fierului. În stratul corespunzător dacilor liberi (sec. II—III e.n.) s-au descoperit: un fund de strachină la roată, din pastă fină, de culoare cafenie (fig. 5/7), un fragment mic de vas de asemenea lucrat la roată, dar de culoare cenușiu-deschisă, cu decor în val (fig. 5/8), obținut prin lustruire, un fragment de vas de culoare roșie, lucrat la roată, de dimensiuni mai mari și fragmentul unui craniu de animal mic.

În stratul getic, din a doua epocă a fierului, s-au descoperit mai multe fragmente ceramice lucrate cu mâna, de culoare cenușie și cenușiu-cărămizie, unele din pastă poroasă, ornamentate cu proeminențe provenind de la vase-borcan de mărime mijlocie și un fragment ornamentat cu briu alveolar, provenind de la același tip de vas (fig. 5/1—4; 6). Un singur fragment mai mare, provine de la o strachină cu marginea răsfrintă în afară și profil în S, amintind profilul străchinilor de tip D b 2 de la Ferigile⁹ (fig. 5/5). Acest vas, lucrat dintr-o pastă bună, de culoare cenușie, este bine ars, fața interioară fiind de culoare neagră-cenușie. Buza străchinii este trasă spre exterior aproape orizontal, fiind împodobită cu o proeminență-apucătoare de formă ovală.

În concluzie, sondajul a determinat stratigrafic, încă o așezare getică, pe cât se pare ulterioară necropolei aflată în curs de cercetare, situată pe platoul aceluiași deal, la distanța de aproximativ 1,5 km. În continuare, săpăturile pentru această așezare geto-dacică, trebuie să se facă în afara depozitului de carburanți, pe aceeași formă de relief, atunci când culturile agricole vor permite efectuarea unei campanii de săpături, pentru a se putea face noi precizări asupra celor două nivele de locuire depistate și a culturii materiale corespunzătoare.

Deși puține și fragmentare, materialele descoperite la depozitul de carburanți, permit cunoașterea a încă unei etape din evoluția civilizației geto-dacice în nord-estul Moldovei.

⁹ Al. Vulpe, *Necropola Hallstattiană de la Ferigile*, Buc., 1967, p. 38, fig. 13/15.

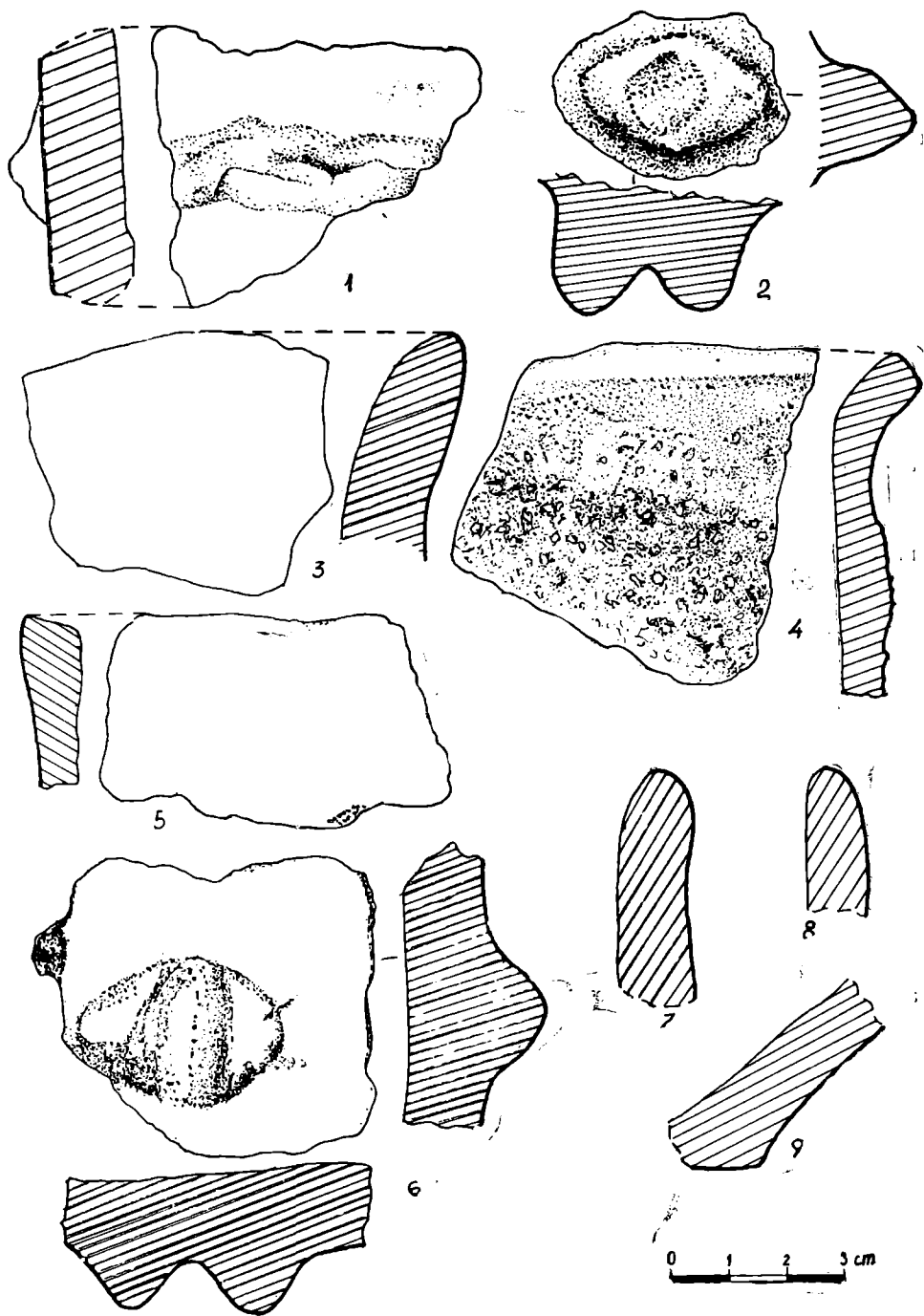

Fig. 2. Cotu Miculinți — Stația de pompare : Fragmente ceramice dacice din sec. III—II î.e.n. (1—9)

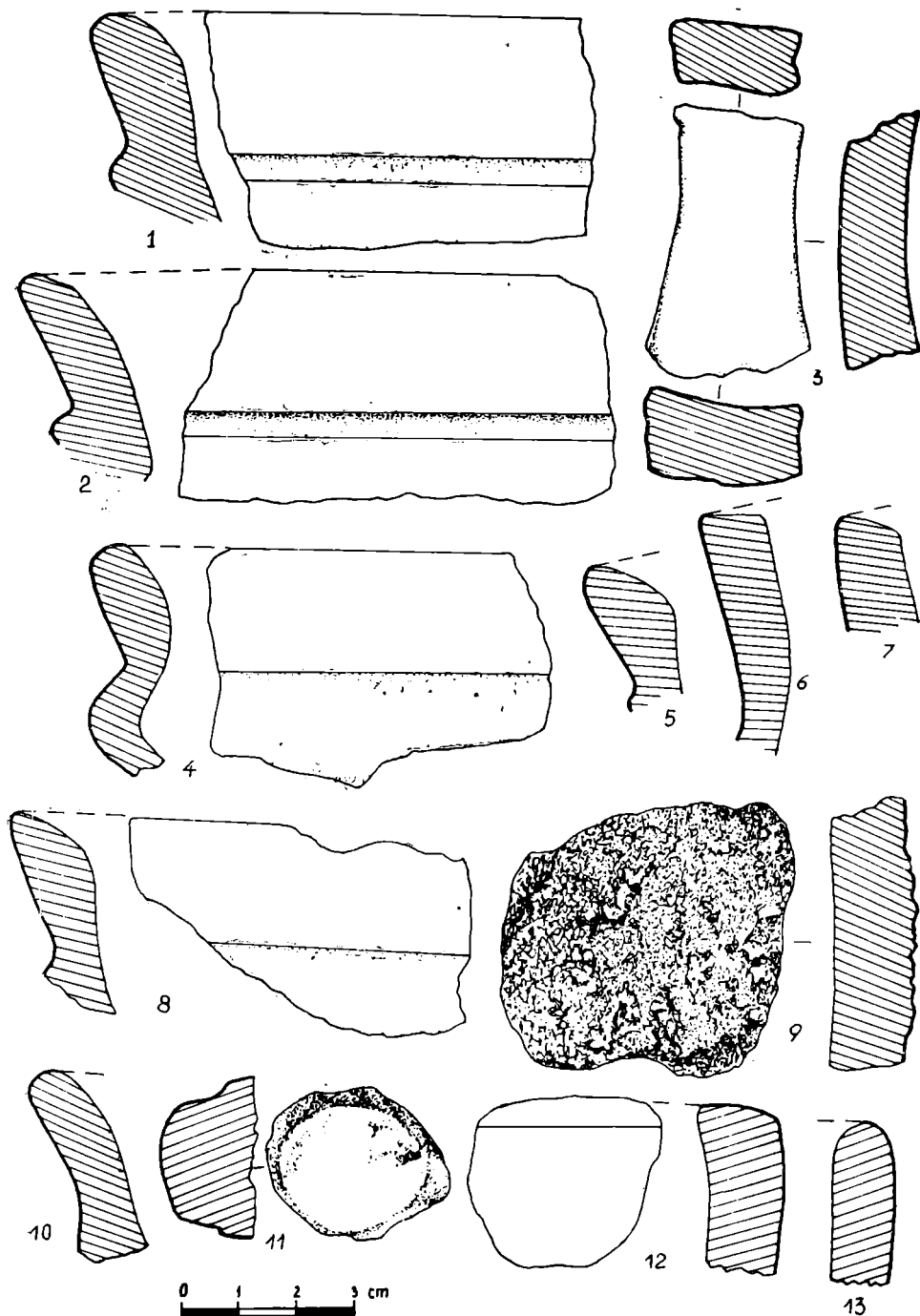

Fig. 3. Cotu Miculinti — Stația de pompare: Fragmente ceramice dacice și de factură bastarnică din secolele III—II î.e.n.

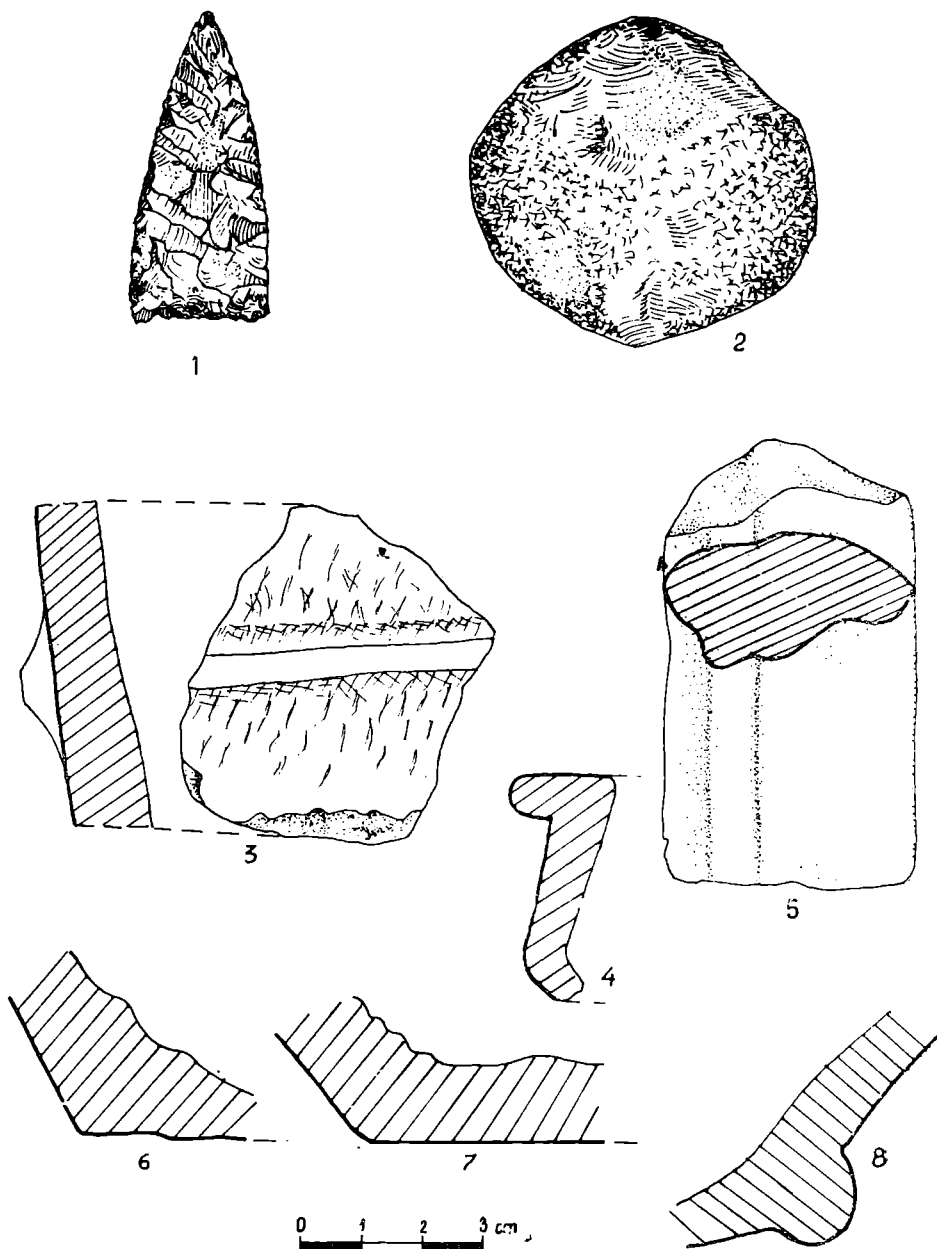

Fig. 4. Cotu Miculinți — Stația de pompare: Fragmente ceramice (3—8) și piese de silex (1—2), aparținând eneoliticului (1—2), epocii bronzului (3) și erecii migrației popoarelor, sec. III—IV e.n. (4—8)

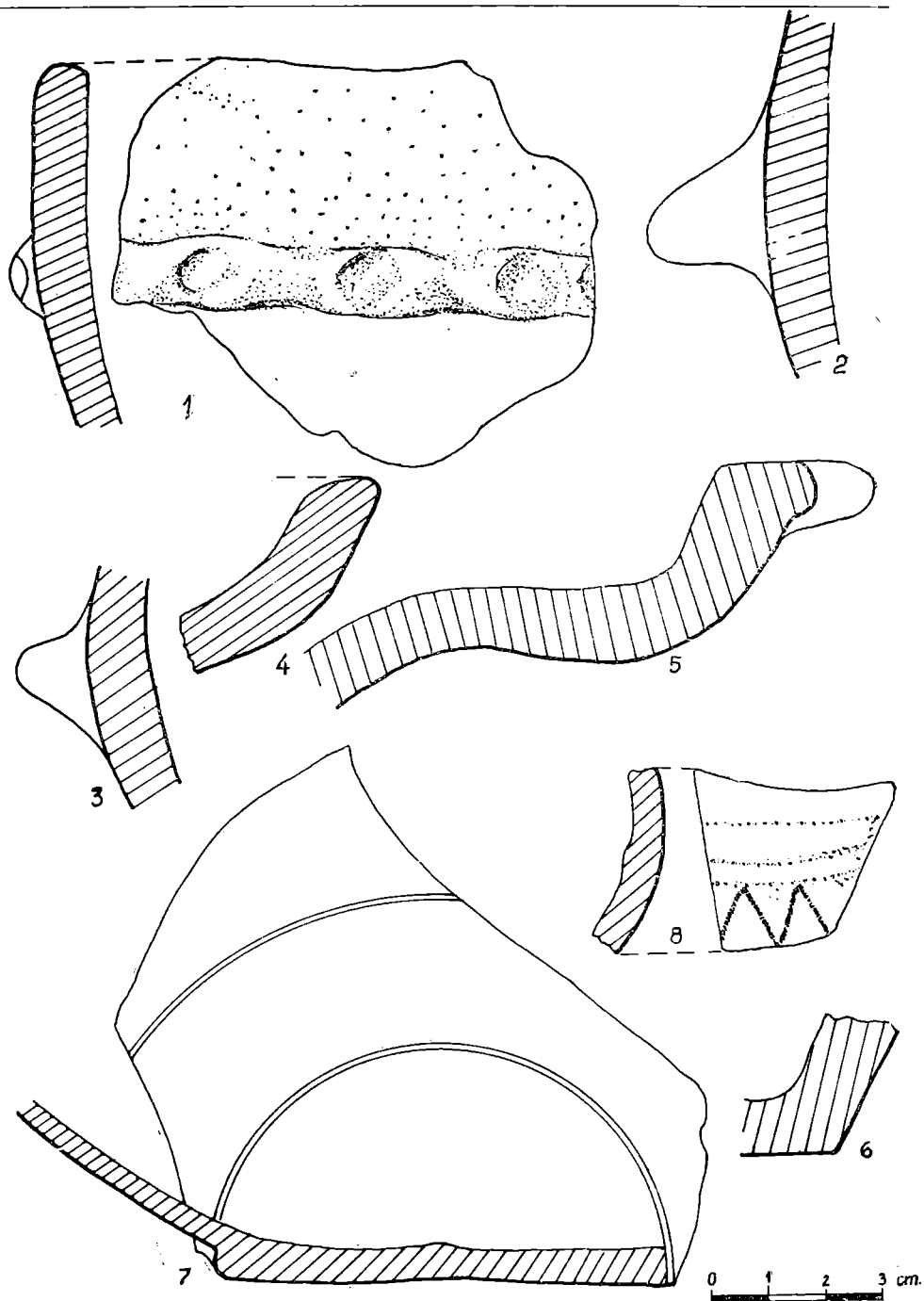

Fig. 5. Strahotin — Depozitul de carburanți al I.A.S.: Fragmente ceramice dacice din a doua epocă a fierului lucrate cu mina (1—6) și din secolele II—III e.n., lucrarea G. G. G. (7—8)